

Силабус освітнього компонента
Програма навчальної дисципліни

**«ПСИХОЛОГІЯ ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ МАЙБУТНЬОГО
ФАХІВЦЯ»**

Шифр та назва спеціальності 053 Психологія	Інститут ННІ Соціально-гуманітарних технологій
Освітньо-наукова програма Психологія	Кафедра Педагогіки та психології управління соціальними системами імені акад. І.А. Зязюна
Рівень освіти Доктор філософії	Тип дисципліни Спеціальна (фахова), Обов'язкова
Семестр 4	Мова викладання Українська

Викладачі, розробники

Підбуцька Ніна Вікторівна,
Nina.Pidbutska@khp.edu.ua

Доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки та психології управління соціальними системами імені акад. І.А. Зязюна НТУ «ХПІ». Автор понад 300 наукових та навчально-методичних праць. Провідний лектор з дисциплін: «Методологічні основи психологічних досліджень», «Психологія професіоналізму майбутнього фахівця», «Вікова психологія», «Конфліктологія» та ін. Досвід роботи – 20 років. Детальніше про викладача на сайті кафедри <http://web.kpi.kharkov.ua/ppuss/uk/>

Загальна інформація

Анотація

Дисципліна спрямована на оволодіння теоретичних основ системи знань про методологію, феноменологію проблеми професіоналізму майбутнього фахівця, місце професіоналізму у процесі професійного становлення, структуру, рівні та шляхи розвитку професіоналізму, діагностичний інструментарій вивчення професіоналізму особистості фахівця.

Мета та цілі дисципліни

Виробити у аспіранта теоретичні та практичні уявлення та компетентності щодо методологічного та феноменологічного аналізу проблеми професіоналізму майбутнього фахівця, здатності до побудови шляхів її діагностування та розвитку

Формат занять

Лекції, практичні заняття, консультації. Підсумковий контроль – іспит

Компетентності

СК1. Здатність виокремлювати, систематизувати та прогнозувати актуальні психологічні проблеми, чинники та тенденції функціонування й розвитку особистості, груп і організацій на різних рівнях психологічного дослідження.

СК3. Здатність ініціювати, розробляти і реалізовувати комплексні інноваційні проекти в сфері психології та дотичні до неї міждисциплінарні проекти, лідерство та відповідальність під час їх реалізації; забезпечувати дотримання прав інтелектуальної власності.

СК5. Здатність оцінювати рівень власної фахової компетентності, саморозвиватися і самовдосконалюватися протягом життя, підвищувати професійну кваліфікацію, бути професійно мобільним.

СК8. Здатність аналізувати, оцінювати особистісно-професійний розвиток особистості та створювати психологічні умови для підтримки та супроводу особистості фахівця протягом усіх етапів професіоналізації

Результати навчання

РН2. Розуміти загальні принципи та методи психології, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері психології та у викладацькій практиці.

РН3. Виокремлювати, систематизувати, розв'язувати, критично осмислювати та прогнозувати значущі психологічні проблеми, формулювати і перевіряти гіпотези, визначати чинники та тенденції функціонування й розвитку особистості, груп і організацій на різних рівнях психологічного дослідження.

РН8. Визначати свої професійні можливості та завдання підвищення професійної кваліфікації й професійної мобільності.

РН11. Здійснювати психологічний супровід професіоналізації особистості фахівця та уміння впроваджувати програми кар'єрного успіху та реалізації із використанням сучасних психотехнологій

Обсяг дисципліни

Загальний обсяг дисципліни 90 год.: лекції – 15 год., практичні заняття – 15 год., самостійна робота – 60 год.

Передумови вивчення дисципліни (пререквізити)

Для успішного проходження курсу необхідно мати знання та практичні навички з наступних дисциплін: «Представлення наукових результатів», «Сучасні технології самовдосконалення та кар'єрного успіху».

Особливості дисципліни, методи та технології навчання

Лекції проводяться інтерактивно з використанням мультимедійних технологій. На лекційних та семінарських заняттях використовуються наступні методи та технології: наочні (ілюстрація практичними прикладами); практичні (проведення методик); ігрові (ділові ігри); проблемні (кейси); інтерактивні (виступи-презентації); самостійні (творчі завдання), опрацювання літератури); тренінгові (рефлексія, обговорення), метод проектів. Для цього вони використовують персональні комп'ютери.

Здобувач вважається допущеним до семестрового іспиту з освітнього компоненту за умови повного відпрацювання всіх практичних занять та завдань самостійної роботи

Програма навчальної дисципліни

Теми лекційних занять

Тема №1. Методологічний аналіз проблеми професійного становлення особистості
Основні методологічні підходи до проблеми професійного становлення. Основні принципи, етапи професійного становлення.

Тема №2. Феноменологія професіоналізму особистості фахівця.

Види професіоналізму, етапи його становлення. Особливості професіоналізму фахівців різних сфер діяльності. Професіоналізм викладача ЗВО.

Тема № 3. Методологічні основи психології становлення професіоналізму

Основні методологічні підходи до проблеми професіоналізму. Класифікація професіоналізму

Тема № 4. Психологічні закономірності та механізми становлення професіоналізму

Психологічні закономірності становлення професіоналізму. Психологічні механізми становлення професіоналізму. Лідерство у структурі професіоналізму. Проблеми становлення професіоналізму особистості фахівця. Професійні деструкції.

Тема №5. Психолого-педагогічні умови становлення професіоналізму здобувачів у ході навчання.

Психологічні умови становлення професіоналізму здобувачів у ході навчання. Педагогічні умови становлення професіоналізму здобувачів у ході навчання. Супровід становлення професіоналізму впродовж професійної підготовки.

Тема №6. Якісні та кількісні методи оцінки та розвитку професіоналізму.

Класифікація методів оцінки професіоналізму здобувачів. Технології розвитку та побудови програми становлення професіоналізму фахівців.

Теми практичних занять

Тема №1. Проблема професійного становлення, етапи, фази, взаємозв'язок із професійною ідентичністю та готовністю.

Взаємозв'язок конструктів «професіоналізм», «професійна ідентичність», «професійна готовність». Поняття професійної ідентичності, її види, етапи та фази становлення. Поняття професійної готовності, її види, етапи та фази становлення.

Тема №2. Акмеологічні інваріанти професіоналізму та непрофесіоналізму.

Акмеологія професіоналізму. Критерії та показники професіоналізму та непрофесіоналізму.

Тема №3. Професіоналізм у психологічній структурі професійної діяльності

Характеристика та психологічна структура професійної діяльності. Професіоналізм у структурі професійної діяльності. Особливості реалізації психологічного супроводу розвитку професіоналізму фахівців у межах організації в цілому, на рівні малих соціальних груп, та на рівні окремої особистості

Тема № 4. Структурно-функціональна модель генези професіоналізму.

Професійна автентичність у структурі професіоналізму. Складові структурно-функціональної моделі генези професіоналізму

Тема №5. Психологічний інструментарій дослідження феномену професіоналізму.

Критерії та показники професіоналізму. Інструментарій дослідження професіоналізму.

Методи та методики дослідження професіоналізму.

Теми лабораторних робіт

Лабораторні роботи в рамках дисципліни не передбачені.

Самостійна робота

Самостійна робота здобувача полягає у опрацюванні лекційного матеріалу, підготовці до практичних занять. Здобувачам також рекомендуються додаткові матеріали (відео, статті, підручники) для самостійного вивчення та аналізу, підготовки до лекційних та практичних занять.

Тематика самостійних робіт
1. Рівні професійного становлення майбутнього фахівця, структура професійного Я.
2. Психологічна готовність до професійної діяльності (структура та ознаки)
3. Психологічний аналіз системи професійної діяльності
4. Система професійно важливих якостей фахівців
5. Модель професіоналізму та її конструювання
6. Макроструктура професіоналізму як психологічного конструкту
7. Інтеграція етапів професіоналізації у сучасних умовах

Література та навчальні матеріали

1. Підбуцька, Н. В. (2016). Психологічні основи професіоналізму інженера: структура, динаміка та закономірності розвитку.

2. Теорія і практика професійного становлення фахівця в інноваційному освітньому середовищі: монографія [Електронне видання] / кол. авт; за заг. ред. проф. Н.П. Волкової, О.О. Лаврентьєвої. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2023. 498 с

3. Дубасенюк, О. А. (2024). Діяльнісні засади підготовки майбутніх компетентних фахівців в умовах сучасних викликів: монографія.

4. Ягупов, В. (2015). Професійний розвиток особистості фахівця: поняття, зміст та особливості.

5. Підбуцька, Н. В. Психологія становлення професіоналізму майбутніх інженерів [Текст] : дис. ... д-ра психол. наук : 19.00.07 / Ніна Вікторівна Підбуцька; наук. консультант М. А. Кузнецов; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". – Харків, 2017. – 522 с.

6. Алексєєва, Т. В. (2013). Професійне становлення особистості в системі вузівської підготовки: теоретико-методологічний аналіз проблеми. *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України*, (4).

7. Toubassi, D., Schenker, C., Roberts, M., & Forte, M. (2023). Professional identity formation: linking meaning to well-being. *Advances in Health Sciences Education*, 28(1), 305-318.

8. Примачок, Л. Л. (2019). Обґрунтування професійного становлення особистості в сучасних психологічних дослідженнях. *Актуальні проблеми психології: зб. наук. праць Інституту психології імені ГС Костюка НАПН України, Київ. Т. XII: Психологія творчості*, 25, 243-254.

9. Рибалко, Л. М., & Жуков, В. Професійне становлення майбутнього фахівця в ЗВО. *ALFRED NOBEL UNIVERSITY*, 32.

10. Лазуренко, О. О. Теоретико-методологічні основи та психолого-педагогічні особливості професійного становлення особистості фахівця. КОМАР, Т. (2024). Психологічний ресурс професійного становлення та успішної професійної самоактуалізації майбутніх фахівців професій типу «людина-людина». *Psychology Travelogs*, (1), 31-40.

Додаткова література

1. Підбуцька, Н. В. (2013). Психологічні властивості особистості майбутнього інженера.

2. Большакова А. М. Психологія особистісної реалізованості суб'єкта життєвого шляху : монографія / А. М. Большакова ; Класичний приватний ун-т. – Запоріжжя : КПУ, 2011. – 311 с.

3. Mizell, H. (2010). *Why Professional Development Matters*. Learning Forward. 504 South Locust Street, Oxford, OH 45056. Coenders, F., & Verhoef, N. (2019). Lesson Study: professional development (PD) for beginning and experienced teachers. *Professional development in education*, 45(2), 217-230..

Система оцінювання

Критерії оцінювання успішності аспіранта та розподіл балів

Підсумкова оцінка розраховується як сума балів:

Види діяльності	Бали
Тема 1	
Аудиторна робота: активність на заняттях, у процесі бесід, дискусій, обговорення практично-орієнтованих питань	1
Практичне заняття: аналітичне завдання із визначення критеріїв професійної готовності, ідентичності та професіоналізму	4
Самостійна робота: розкриття структури професійного Я	5
Тема 2	
Аудиторна робота: активність на заняттях, у процесі бесід, дискусій, обговорення практично-орієнтованих питань	1
Практичне заняття: аналітичне завдання з визначення критеріїв непрофесіоналізму фахівця	4
Самостійна робота: розкриття системи професійної діяльності	5
Тема 3	
Аудиторна робота: активність на заняттях, у процесі бесід, дискусій, обговорення практично-орієнтованих питань	1
Практичне заняття: аналітичне завдання з визначення критеріїв професіоналізму фахівців різних галузей та викладача ЗВО	4
Самостійна робота: аналіз професійно важливих якостей фахівців різних галузей	5
Тема 4	
Аудиторна робота: активність на заняттях, у процесі бесід, дискусій, обговорення практично-орієнтованих питань	1
Практичне заняття: аналітичне завдання із визначення структури професійної діяльності	4
Самостійна робота: визначення особливостей професіоналізації у сучасних умовах	5
Тема 5	
Аудиторна робота: активність на заняттях, у процесі бесід, дискусій, обговорення практично-орієнтованих питань	1
Практичне заняття: аналіз моделі генезу професіоналізму	4
Самостійна робота: конструювання моделі професіоналізму фахівців різних галузей	5
Тема 6	
Аудиторна робота: активність на заняттях, у процесі бесід, дискусій, обговорення практично-орієнтованих питань	1

Шкала оцінювання

Сума балів	Національна оцінка	ECTS
90–100	Відмінно	A
82–89	Добре	B
75–81	Добре	C
64–74	Задовільно	D
60–63	Задовільно	E
35–59	Незадовільно (потрібне додаткове вивчення)	FX
1–34	Незадовільно (потрібне повторне вивчення)	F

Критерії оцінювання підсумкового екзамену:

Критерії оцінювання	Бали
Глибоке знання навчального матеріалу. Практичне завдання виконано повно, з глибоким обґрунтуванням. Можуть бути незначні неточності	20-18
Глибокий рівень знань в обсязі обов'язкового матеріалу. Практичне завдання виконано повно, з глибоким обґрунтуванням. Відповіді можуть містити певні неточності	17-15
Міцні знання матеріалу, що вивчається, та його практичного застосування. Відповіді можуть бути не повними, з незначними помилками	14-12
Знання основних фундаментальних положень. Відповіді містять деякі помилки.	9-11
Знання основних фундаментальних положень матеріалу. Незнання окремих (непринципових) питань з матеріалу дисципліни	6-8
Знання та вміння фрагментарні, слабкі	3-5
Відсутність знань значної частини матеріалу	0-2

Практичне заняття: Представлення інструментарію дослідження професіоналізму	4
Самостійна робота: підбір та обґрунтування методів та методик дослідження професіоналізму	5
Поточне опитування щодо результатів опрацювання лекційного матеріалу	20
Підсумковий контроль: Екзамен	20
Всього	100

Виконання завдань під час практичних занять та самостійної роботи оцінюється за критеріями: обґрунтованості, аргументованості, повноти відповідей на завдання, правильності, самостійності виконання. У випадку відсутності аспіранта на практичному занятті за поважних причин, він має можливість виконати завдання самостійно. Поточне тестування оцінюється за критеріями правильності відповідей.

Підсумкова форма оцінювання – екзамен. Проводиться за допомогою відповідей на екзаменаційні білети. Кожен білет включає два теоретичні питання та одне практичне завдання. Вибір білетів здійснюється випадковим чином.

Норми академічної етики і політика курсу

Аспірант повинен дотримуватися «Кодексу етики академічних взаємовідносин та доброчесності НТУ «ХПІ»»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність. Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при нерозв'язності конфлікту доводиться до співробітників відділу аспірантури.

Нормативно-правове забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності НТУ «ХПІ» розміщено на сайті: <http://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/akademichna-dobrochesnist/>

Погодження

Силабус погоджено

Дата погодження, підпис
12.06.2024

Завідувач кафедри
Ніна ПІДБУЦЬКА

Дата погодження, підпис
12.06.2024

Гарант ОНП
Ніна ПІДБУЦЬКА